

Bulletin pro školy

VARŠANTY

SPOLUPRA

strana 3

Bez školní asistentky
se neobejdeme

/reportáž ze ZŠ Trmice/

strana 4-5

Naší největší výzvou
je dostatek kapacit
ve školách

/rozhovor s Janem Čížinským,
starostou Prahy 7/

strana 6

Končíme s konzumem,
utrácíme s rozumem

/projektový den v Příboře/

V/2017

Škola a umění spolupráce

Vážení čtenáři,

téma nového čísla Bulletinu pro školy jsme nehledali dlouho. Spolupráce, které se na následujících stránkách věnujeme, je důležitou kvalitou, procesem a zároveň uměním, které se promítá do všech vztahů uvnitř i vně školy. Inspirovalo nás k němu také dění ve společnosti. Tváří v tvář aktuálním migračním trendům volají lidé po větší izolaci, státy zdůrazňují svoji samostatnost a začínají více chránit své hranice. Výsledkem je Brexit, Donald Trump v čele Spojených států, posilování krajní pravice v Evropě nebo nedůvěra k velkým mezinárodním institucím nebo Evropské unii. Tyto trendy jsou možná nutným důsledkem špatného stavu současných demokracií, kdy je stále těžší najít jednotný hlas. Internet a sociální sítě společně s neseriózními médii napomáhají šíření konspiračních teorií a falešných zpráv. V atmosféře, kdy se vše zdá být možným, je těžké nepropadnout deziluzi a pocitu lhostejnosti.

Přesto, když se vrátíme k sobě, do našeho nitra, najdeme zde stále touhu po jednotě, po sdílení, komunikaci a interakci s ostatními. Troufám si dokonce říci, že většina z nás pomáhá lidem kolem sebe, soucítí s nimi a dokáže korigovat důsledky svého jednání s ohledem na druhé. Hodnotu společného úsilí a sdílení zdůrazňoval letos festival o lidských právech Jeden svět. Jeho slogan Umění spolupráce nyní rezonuje v různých koutech naší republiky. Spolupráci představuje mimo jiné jako schopnost klíčovou pro přežití. A jako takové se jí lze naučit. Spolupracovat se učíme například v rodině, v širší komunitě nebo ve škole.

V Bulletinu jsme se zaměřili na několik oblastí na poli vzdělávání, které schopnost spolupráce rozvíjejí a kultivují.

Školní asistent – spolupráce školy a rodiny

Přinášíme Vám sondu do práce školního asistenta, jehož posláním je zprostředkovávat a posilovat kontakt mezi rodinou konkrétního žáka a školou.

Rozhovor s Janem Čížinským – spolupráce obce či městské části se školami

V rozhovoru se starostou Prahy 7 Janem Čížinským se dozvíte, co všechno může starosta udělat proto, aby školy v jeho městské části prosperovaly.

Projektový den v Příboře – spolupráce uvnitř i vně školy

Náplň, cíle a přínosy projektového vyučování přiblíží reportáž z projektového dne věnovaného odpovědné spotřebě ze Základní školy Příbor, v okrese Nový Jičín.

Aktivita pro práci se třídou Novodobé otroctví aneb Kdo kope za mistrovství světa ve fotbale

Nabídneme vám také aktivitu pro práci se třídou na téma migrace.

A na závěr bych vás ráda pozvala na naši Letní školu, která se tématu spolupráce bude věnovat a představí pedagogické možnosti, jak ji rozvíjet mezi žáky, učiteli, rodiči a blízkým okolím.

Za vzdělávací program Varianty vám příjemné čtení přeje

Jana Odstrčilová
Mediální koordinátorka

SPOLUPRÁCE VŠUDE, KAM SE PODÍVÁM, NEBO RADĚJI NESPOLUPRACOVAT?

Asi dnes neexistuje více skloňované slovo nežli spolupráce či kooperace. Filmové festivaly nám ukazují umění spolupráce, ve školách se učí kompetence kooperovat a ve firmách se budují týmy spolupracující ve vysokém tempu. Trochu to připomíná módu a tak trochu „tlak na pilu“. S pomocí „vševědoucího gúglu“ jsem hledal koho nebo čeho se mám zastat oproti protěžované „spolupráci“. Našel jsem opozita jako konflikt, konkurence a soupeření.

Všechna tato slova včetně spolupráce označují tzv. sociální interakce. Ty všechny mají své místo v našem životě a společnosti. Každá nám něco přináší a něco bere. Zaměřil jsem se na to, komu a co přináší. Ukazuje se, že na místě přínosů stojí osobní prospěch, dosažení osobních cílů a pak přínosy pro ostatní. Pro jednotlivce jsou všechny důležité a z tohoto úhlu pohledu se hodí všechny.

V přínosech pro druhé už to tak jednoduché není a tam se ukazuje, že pro druhé umí být stoprocentně přínosná pouze spolupráce. Jasně se to ukáže v případě, kdy se bavíme o cílech sociálních. Ty hrají důležitou roli v různých uskupeních typu party, komunity či společnosti. Tam se soupeření stává naopak brzdou a překážkou.

V případě složitých společností dneška se spolupráce jeví spíše jako výhoda. To se týká také dnešní společnosti reálných i virtuálních sociálních sítí. Vypadá to, že umět spolupracovat představuje v současnosti základní dovednost potřebnou pro přežití. Doufám proto, že se jí naučí i mé děti. V opačném případě to budou mít – a já s nimi – těžké.

Pavel Košák
Koordinátor vzdělávacích projektů

Bez školní asistentky se neobejdeme

Kateřina Vyšínová působí v Základní škole Trmice jako asistentka pedagoga již od roku 2005. Kromě standardní práce asistentky, která poskytuje podporu konkrétním dětem se speciálními vzdělávacími potřebami přímo při výuce, pomáhá škole už řadu let v kontaktu s rodiči. V rámci projektu Škola pro všechny: Inkluze jako cesta k efektivnímu vzdělávání všech žáků, který ve škole běží od srpna 2016, se stala školní asistentkou.

„V případě Káti je to taková staronová, formalizovaná pozice. Pracuje tu už dvanáctým rokem a již záhy po nástupu jsem viděla, že je velmi šikovná v kontaktu s rodiči. Hodně tím škole pomáhá, umí dobře odhadnout situaci, ví, kde je potřeba odbourat bariéru a působit vlídně a kde naopak postupovat důrazněji,“ popisuje přednosti Kateřiny Vyšínové, coby školní asistentky, ředitelka Základní školy Trmice Marie Gottfriedová.

JDE PŘEDEVŠÍM O DĚTI

Projekt jim podle jejích slov umožnil práci, kterou Kateřina Vyšínová v rámci úvazku asistentky pedagoga vykonává ve škole už roky, lépe ohodnotit a díky větší časové dotaci také prohloubit. Coby školní asistentka navštěvuje několikrát týdně rodiny, například když je potřeba zjistit příčiny problémů, které mají konkrétní děti ve škole. Už první kontakt školní asistentky s rodinou odbourá podle jejích zkušeností strach a bariéru směrem ke škole. „Kolikrát zjistíte, že důvodem nepřítomnosti dítěte ve škole je stud matky, která nezvládla ušetřit peníze na pracovní sešit spíše než záměrné zanedbání nebo ledabylost, i když samozřejmě i takové případy známe. Většinou se nám ale společně s rodiči podaří situaci vyřešit ve prospěch dítěte,“ vysvětluje pojetí práce školní asistentky paní ředitelka.

ZÁKLADEM JE CHODIT DO ŠKOLY

Škola se proto snaží zachytit nejrůznější problémy už na počátku, prioritou přitom zůstává, aby děti docházely do školy. Pokud rodiče momentálně nezvládnou ušetřit kvůli tíživé finanční situaci na pomůcky, škola jim pomůže. Podmínky, v nichž dítě žije, musí ale škola znát, protože teprve poté může adekvátně reagovat na potřeby samotného dítěte.

CHUDOBA NESMÍ BÝT PŘEKÁŽKOU

Chudoba jako jeden z faktorů, které ovlivňují školní neúspěšnost, představuje v Trmicích aktuální problém. Podle

Mapy exekucí, kterou na začátku dubna uveřejnila nezisková organizace Otevřená společnost, připadá v Trmicích na 2610 obyvatel starších 15 let celkem 6 125 exekucí, v průměru tedy 2–3 na jednoho. Jedním z pravidel, kterými se ve škole proto řídí, je, že finance nesmí být překážkou v kontaktu se školou nebo důvodem absence. „Rodičům říkáme, i když nemáte vybavený penál nebo sešit, hlavně ho pošlete do školy. My si s tím už nějak poradíme,“ potvrzuje slova paní ředitelky Kateřina Vyšínová. Pokud škola zjistí hlubší finanční problémy, doporučí rodičům spolupráci s místní sociální službou, poradnou pro občanství a lidská práva nebo spolkem Romano jasnica, který také nabízí poradenské služby.

SPOJKA MEZI RODINOU A ŠKOLOU

Kateřina Vyšínová také doprovází rodiče s dítětem na vyšetření do poradny a řeší problémy s konkrétními dětmi v jednotlivých třídách ještě předtím, než je případně potřeba zasáhnout z pozice ředitelky. Působí také v přípravce předškolních dětí, kde má skvělou příležitost navázat spolupráci s rodiči budoucích prvňáčků.

VÝZNAM PROSTŘEDÍ

Podle názoru vedení školy je důležité vidět každé dítě v kontextu, protože rodinné vztahy a socio-ekonomické postavení rodiny významně ovlivňují způsob, jakým dítě ve škole prosperuje. Někdy to znamená až detektivní práci. „Měli jsme tu například žáka, který už 14 dní nepřišel do školy, a paní učitelce se nedařilo zkontaktovat jeho rodiče. Museli jsme tedy vyslat Kateřinu do terénu, aby zjistila, jak to s ním vypadá a kde případně bydlí,“ popisuje úkoly školní asistentky Marie Gottfriedová.

ASISTENTKA PATŘÍ MEZI NAŠE PRIORITY

Kolegové z jiných škol se prý na ně občas dívají s nedůvěrou až despektem. Nerozumí, proč by škola měla vyvíjet takovouto iniciativu v kontaktu s rodinami. Z pohledu trmické školy to je ale přirozená součást školní práce a bez školní asistentky se ani po skončení projektu neobejdou. „Důležité je mít dobře stanovené priority a vědět, co tady chceme dělat a bez čeho se neobejdeme. Peníze se pak vždycky někde najdou,“ odpovídá paní ředitelka na otázku po dalším financování této pozice ve škole. „Když je o tom člověk přesvědčený, dá se společné vzdělávání dělat i na koleně, to hlavní leží v hlavě,“ dodává přesvědčivě.

Kateřina Lánská
Programy sociální integrace

Naší největší výzvou je dostatek kapacit ve školách

Jan Čížinský, starosta městské části Praha 7, mj. také učitel dějepisu a latiny, má pověst vstřícného politika, který pracuje se skutečným zápletem pro dobro věci. Sešla jsem se s ním v jeho kanceláři na městském úřadě a povídali jsme si o tom, co všechno může z pozice starosty ovlivnit na poli vzdělávání a spolupráce se školami.

Co si představujete pod pojmem kvalitní škola? Máte nastavená nějaká kritéria, podle kterých vybíráte ředitele, případně evaluujete po nějaké době jeho působení?

V minulém roce jsme schválili kritéria hodnocení ředitelů škol. Teď poprvé proběhne první kolo vyhodnocení. Vedoucí odboru školství se s řediteli sejde a jednotlivá kritéria s nimi probere včetně toho, jak se je daří či nedaří plnit.

A co jednotlivá kritéria hodnotí?

Hodnotí například to, co zajímá zřizovatele, péči o budovu, zda nám ředitel dává vědět, co je potřeba. Chceme, aby ve školách existoval fond solidarity, aby movitější rodiče mohli přispívat do fondu, ze kterého mohou čerpat ti chudší. V případě, že fond nebude stačit, pak přispěje městská část. Chceme, aby ve školách existovalo obědové konto. Co se ale týče přímo výuky, to spíše necháváme na ředitelích a ředitelích se na školských radách. Vzhledem k tomu, že k tomu nemáme kompetenci, tak je to v těch kritériích obsaženo méně.

Je to opravdu tak, že jako zřizovatel nemáte vůbec žádný vliv na pedagogické řízení jednotlivých ředitelů a ředitelů?

Neformální vliv má starosta na cokoliv, co uzná za vhodné. Z formálního hlediska je to složitější. Teď proběhla médii zpráva, že bylo vynaloženo několik miliard na zjišťování kvality výuky a žádné výstupy z toho vlastně nevzešly. Já jsem učitel, takže vím, že je složité to sledovat. My s řediteli samozřejmě pracujeme, bavíme se o tom, co se daří a co ne. Škola je ale současně tak dobrá, jaké má učitele, a tudíž dobrý ředitel si vybírá dobré spolupracovníky. Současně však musí pracovat i s těmi, které v té škole reálně má. Kvalita výuky bývá přitom extrémně individuální a postihnout ji nějak objektivně a finančně představuje velký problém. My můžeme apelovat na to, aby se učitelé vzdělávali a chodili na školení. Jak potom skutečně učit, to se nejen k nám, ale často i k samotnému řediteli, dostává zprostředkovaně. Já jsem ze své pozice schopen hodnotit

pružnost řešení konfliktů, vstřícnost ředitele a učitelů k rodičům. Každý ředitel má nějakou svou představu a soustředí se na jiné oblasti, což se může projevit například u zápisů.

A je podle vás v pořádku, když je zápis upravený tak, že vede k výběru dětí pro tu konkrétní školu?

Pokud to splňuje zákon, to znamená, že škola přijme děti ze své spádové oblasti, tak si myslím, že pokud škola rodičům například slibuje, že bude klást důraz na jazyky nebo jiná škola zase na výtvarnou výchovu či na hudební výchovu, tak je to v pořádku. V nepořádku by bylo, kdyby si všechny školy vybíraly v uvozovkách schopnější děti, a zápisy byly jakýmsi přijímacími zkouškami.

Máte představu, v souvislosti s povinným předškolním rokem, kolik dětí, které doposud do mateřských škol nechodily, přijde k zápisům?

Nemám k tomu žádná data, ale podle odhadu již v minulém roce všichni, kteří chtěli chodit do našich mateřských škol, do nich chodili a zbývají pouze jednotlivci, kteří dávají přednost soukromým mateřským školám nebo domácímu vzdělávání, protože hledají nějakou alternativu.

Takže nemáte obavu, že by teď k zápisům přišlo nějaké nečekaně velké množství dětí.

Obava, že místa nebudou stačit, je na místě každý rok. Tohoto roku se tolik neobávám, jsme na to připraveni a při nejhorším zařídíme rychle nějaké další kapacity, nejspíš dětské skupiny. Máme plán rozvoje, podle kterého jedeme od voleb. Když jsme byli zvoleni, nedostalo se do mateřských škol 60 % dětí. O rok a půl později již měly místo všechny, a to i přes neustálý nárůst počtu dětí. Podmínkou rychlého budování kapacit bylo, abychom nepotřebovali územní řízení, a tak se nám ve velmi krátké době povedlo vytvořit místa asi pro 220 dětí. Myslím si, že všechny tříleté děti se do předškolních zařízení dostanou i letos. Už se také připravujeme na rok 2020 a na budování kapacit pro dvouleté děti. Podle našeho propočtu budeme potřebovat dalších šest tříd, tedy další místa pro cca 160 dětí.

Máte nějakou představu, kolik z dětí, které půjdou k zápisům do předškolních zařízení, je ohroženo sociálním vyloučením?

Početně jsem si to nemapoval. Jsou tu děti, které jsou takto ohrožené, my s nimi pracujeme, máme i humanitární fond, ze kterého mohou lidé dostat finanční pomoc v řádu hodin. Nejčastěji takto řešíme situace, kdy hrozí, že se zablokuje cesta státní pomoci.

rozhovor s Janem Čížinským, starostou Prahy 7

A co se týče nefinanční pomoci, existuje tu nějaká forma podpory spolupráce škol a rodin, které děti do předškolních zařízení nedávaly právě z důvodu sociálního vyloučení? Myslí se z hlediska zřizovatele na podporu škol, třeba v podobě školních asistentů, kteří by fungovali jako spojky mezi školou a rodinou?

V mateřských školách takové pozice nemáme, ale vždy je tam někdo, kdo je v kontaktu s naší sociálkou nebo s OS-PODEM (pozn. red. orgán sociálně-právní ochrany dětí). Základní školy fungují také tak. Myslím si, že nemáme moc rodin, které neposílají děti z důvodu nějakého vyloučení do mateřské školy. Spíše je to tak, že tam naopak děti posílají. Bydlí tu i lidé, kteří z principu nechtějí posílat děti do školky, ale skutečně se jedná o jednotky rodin.

JAN ČÍŽINSKÝ (*1978)

Učitel a politik, starosta Prahy 7, líder PRAHA 7 SOBĚ, organizátor referenda za nepředraženou radnici Prahy 7, učitel na Malostranském gymnáziu.

Vystudoval historii a latinu na Filozofické fakultě a politologii a mezinárodní vztahy na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy. Je učitelem dějepisu a latiny na základní a střední škole a také učí hospodářské dějiny na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Deset let vedl skautský oddíl v Břevnovském klášteře v Praze. Od dětství zpíval v Kühnově dětském sboru. Má rád vysokohorskou turistiku – vylezl třeba na Mont Blanc, Monte Rosa nebo kavkazský Elbrus. Většinu témat komunální politiky promýšlí, když projíždí Prahou na kole. Je ženatý, má dvě malé dcerky.

Sledujete nějaký nárůst v počtech asistentů pedagoga do škol poté, co začala od začátku loňského září platit proinkluzivní novela školského zákona?

Počet asistentů pedagoga drobně narostl. Nezvýšil se ale téměř nijak počet inkludovaných dětí. Dobrou zprávou je, že na platy asistentů máme finance z magistrátu. Trochu nás omezuje fakt, že ne každá naše základní škola je bezbariérová.

Jak obecně funguje spolupráce radnice se školami a školkami? Změnil jste něco po svém nástupu oproti předchozí praxi?

S řediteli a ředitelkami mateřských i základních škol máme jednou měsíčně pravidelné porady, těch se snažím účastnit.

Změnil jsem komunikaci s rodiči, snažím se přímo komunikovat s rodiči, kteří jdou k zápisům. Na začátku, když jsme měli problémy s kapacitami, jsme udělali setkání s rodiči a snažili se jim potom najít místo v mateřských školách třeba i v jiných městských částech. Ted' už to řešíme spíše formou dopisů.

Máte představu, jaká je mezi rodiči poptávka po alternativních vzdělávacích programech nebo například po lesních mateřských školkách?

Uvidíme. Ted' začínáme zařizovat lesní školku, máme být první městskou částí, která toto řeší. Myslíme si, že o ni bude zájem. Školku vybudujeme ve Stromovce u drážního domku s plánovanou kapacitou 15 dětí.

V médiích se nedávno řešilo, že se MŠMT staví proti vzniku nových soukromých rodičovských škol. Jak se na rodičovské iniciativy díváte vy? Vznikla tady na Praze 7 nějaká nová komunitní škola?

My tady žádnou komunitní školu nemáme, alespoň o ní tedy nevím. Já ale nic proti rodičovským školám nemám. Úplně chápu rodiče, kteří se takto domluví, na druhou stranu takové školy nemusí mít dlouhého trvání, často jsou závislé na několika aktivních lidech a poté jejich projekt třeba zase usne. Ale určitě bych takové školy neblokoval.

Jedním z bodů, se kterými jste šel do voleb, bylo zvýšení platů schopným učitelům a učitelkám. Jak to z komunální úrovně můžete naplnit?

Je to samozřejmě složité, letos učitelům drobně přispějeme na platy, což je to, co jsme měli na mysli. Při rozdělování budeme spolupracovat s řediteli.

Řešíte se školami problematiku začleňování cizinců?

Řekl bych, že máme zkušené školy a učitele. Je to ale samozřejmě náročné, děláme letní kurzy češtiny. Nejvíce cizinců je na Základní škole Tusarova. Poblíž Holešovicé tržnice žije velká komunita Vietnamců. Škola zároveň spolupracuje s organizacemi, které pomáhají v komunikaci s rodiči, což je nakonec největší problém. Děti se jazyk poměrně rychle naučí.

Jaké plány máte na rozvoj školství a vzdělávání tady v Praze 7 do budoucna?

To, co my nejvíce řešíme v tuto chvíli, jsou kapacitní výzvy. Přibývá tu obyvatel, staví se nových 1125 bytů. To je ted' náš největší úkol. Ale zvládneme jej, máme dobrý tým.

Kateřina Lánská
Programy sociální integrace.

Končíme s konzumem, utrácíme s rozumem

Reportáž z projektového dne na ZŠ Příbor, Jičínská 486

Náhodný návštěvník Základní školy v Příboře by byl ve středu 19. dubna tohoto roku asi překvapen. Na chodbách, v tělocvičně i v některých učebnách panuje čilý ruch, žáci mají plné ruce práce. Někteří vyrábí zeleninové a ovocné smothies, jiní zdobí jednohubky, rovnají vlastnoručně vyrobené hračky na lavice nebo za zvuků rytmické hudby nacvičují kreace na módní přehlídku. Běžný režim školy připomíná snad jen zvonění.

DLOUHODOBÝ PROJEKT

Projektový den na téma odpovědné spotřeby je v plném proudu. Žáci se celý měsíc zabývali tím, co nakupují a jak svou spotřebitelskou volbou ovlivňují životní prostředí a životní podmínky lidí nejen u nás, ale i jinde ve světě. Příborská škola má s projekty bohatou zkušenost, popisované aktivity nyní probíhají pod hlavičkou dvouletého projektu Global Schools, který cílí na začlenění globálních témat do výuky. Aktivity i témata volí učitelé podle věku žáků.

OD INFORMACÍ K VLASTNÍ AKTIVITĚ

Cena lidské práce

Prvňáci a druháci uspořádali ve třídě bazar hraček. Prezentovali zde hračky, které sami vyrobili a nabízeli je za cenu, kterou si sami určili. Kromě toho připravili dvě krátká divadelní představení. Ve hře *O dřevěném autíčku* předvedli malí herci celý proces vzniku této hračky – od konkrétního stromu přes zpracování jeho dřeva až po prodej hotového výrobku. Výzdoba třídy, kde aktivity probíhaly, názorně ukazovala, že se děti v předchozích týdnech dozvídaly, z jakých surovin a materiálů hračky vznikají, jak a kde se vyrábí, odkud se dováží. Navštívili také dílnu místního řezbáře a program pro žáky zaměřený na historii hraček, který připravili pracovníci Muzea a pamětní síně S. Freuda v Příboře.

Vím, co jím

Žáci ze třetí až páté třídy se celé dva týdny před projektovým dnem věnovali potravinám. Dozvěděli se, odkud pochází, jak se zpracovávají nebo co obsahují. Podívali se také do zákulisí školní jídelny a absolvovali debatu s její ředitelkou. Nabyté vědomosti využili při přípravě svačinek, které sestavili sami podle vlastních receptů. U celkem dvaceti stolečků je měli jejich spolužáci, učitelé nebo kuchařky možnost ochutnat. Chuť, nápaditost a vzhled svačinek, ale také

kvalitu použitých surovin s ohledem na jejich původ a zpracování, prospěšnost pro zdraví nebo ekologickou stopu hodnotila pětičlenná odborná komise. „Snažili jsme se, aby žáci pochopili, že každé jídlo by mělo být alespoň z části zdravé, třeba i z ekologického zemědělství, s menším množstvím cukru. Na přípravě jídel se děti domlouvaly i mimo školu, a protože některé suroviny nebo recepty si přinášely právě z domova, zapojily nepřímo také rodiče,“ přibližuje smysl aktivity učitelka Lada Rejmanová, která s žáky na projektu pracovala.

Móda, já a ti druzí

Na ochutnávku navazovala módní přehlídka v tělocvičně. Žáci 6. a 7. tříd se zabývali tématem oblečení, které v tomto věku dotváří jejich identitu a stává se výrazem příslušnosti k určité sociální skupině. Cílem všech aktivit bylo, aby při nákupu oblečení dokázali rozklíčovat, kde a jak jejich oblečení vzniká, od čeho se odvozuje jeho cena, a uměli tato kritéria začlenit do svého rozhodování o tom, co si na sebe koupí. Na komentované přehlídce předváděli modely, které v menších skupinkách vytvořili z odložených kousků nejen svého šatníku a nově upravili do originální a nositelné podoby. Jeden z modelů, které ocenila porota, předváděl Tomáš Sivák ze 7. B. „Na výrobě trička jsme pracovali čtyři, vznikalo ve škole na hodině výtvarné výchovy. Bavilo mě to a budu rád, když budou další takové akce,“ glosuje vznik modelu a jeho prezentaci před spolužáky.

Projekty školám umožňují podpořit spolupráci mezi učiteli a žáky i mezi učiteli nebo žáky navzájem. Otevírají školu směrem ven, rozvíjí spolupráci s lokálními spolky, živnostníky nebo médii a jinými místními institucemi. Dokáží vtáhnout i rodiče třeba jen tím, že dětem doma pomáhají s přípravou projektových úkolů nebo se zúčastní některé z akcí.

PROJEKTY MAJÍ VÝSLEDKY

Projektového dne se zúčastnila větší část školy, některá lokální média, pozváni byli zástupci obce i veřejnosti. Ředitelka školy Jarmila Bjačková potvrzuje, že dobře zvládnuté projekty zlepšují klima školy a jsou pro všechny zapojené velkým přínosem: „Pohlť učitele i žáky, vzájemně užasně spolupracují. Naše děti, když odchází na střední školu, umí v projektech fungovat a v tomto ohledu jsou výjimečné.“

Jana Odstrčilová
mediální koordinátorka

EVOKACE – 2. EŠK

(možno vynechat, nebo noupak nahradit pojmovou mapou)

- Ukažte žákům obrázek (viz příloha 1) karikující logo plánovaného mistrovství světa ve fotbale 2022 v Kataru. Tato informace žákům nesdělujte, pouze je upozorněte, že jde o odkaz k reálné události ze současného světa, a nechte je volně popisovat, co vidí a co si myslí, že obrázek symbolizuje. Pro rozšíření nápadů můžete doplnit i druhý obrázek.
- Poté si společně přečtete úryvek Odvrácená strana sportovních vítězství (viz příloha 2) a nechte žáky ve dvojicích sdílet, jak příběh souvisí s pojmem novodobé otroctví.

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU INFORMACÍ

- Rozdělte žáky do skupin po 4 a požádejte je, ať se mezi sebou rozdělí do skupin, ve kterých se sejdou s těmi, kteří mají stejné číslo jako oni (skupina samých jedniček, dvojek atd.). Jednotlivým expertním skupinám rozdejte texty 1–4 (vždy jeden podle odpovídajícího čísla skupiny; viz příloha 3) a dejte prostor pro jejich přečtení. Nechte žáky, aby uvnitř expertních skupin sdíleli své postřehy, otázky či dojmy, které v nich text vyvolal.

Alternativní postupy

- Místo tabulky s otázkami, nechte žáky negativně sdílet ve skupině, co se proslavivším textu dozvědí. Následně jim zadáte úkol, aby jako výstupem tým vymyslel samy otázky po textu, na které by rádi našli odpovědi, aby ještě lépe osvětlili problematiku novodobého otroctví. Otázky mohou směřovat do textu (i z text), který si právě přečetli.
- Následně vytvořte skupiny tří, aby si vzájemně otázky vyměnili papír, po směru hodin a pokusili se na ně odpovědět. Otázky si můžete sepsat na tabuli, pomoci hlasem vybrat ty nejzajímavější a o těch následně diskutovat, či je ponechat k vyřešení do příští hodiny.

REFLEXE

- Na závěr hodiny sdělte žákům, že nyní mají možnost rozpatřit pomocí vlastního textu na informace, které

Příloha 1

Karika: Tereza Benešová,
https://www.orientace.cz/zpravy/zahranici/2022/01/22/qatar-2022

Zdroj: https://www.orientace.cz/zpravy/zahranici/2022/01/22/qatar-2022

Novodobé otroctví aneb Kdo kope za mistrovství světa ve fotbale

VEKOVÁ SKUPINA: 14–19 let

ČASOVÝ ROZSAH: 90 minut

CÍLE: Cílem aktivity je pochopit pojem novodobé otroctví a jeho souvislost s fenoménem migrace. Na konci lekce žáci dokážou uvést příčiny, důsledky a možná řešení novodobého otroctví a umí napsat text související s tématem hodiny.

JAK POSTUPOVAT?

Ukažte žákům obrázek (viz příloha 1) karikující logo plánovaného mistrovství světa ve fotbale 2022 v Kataru. Tuto informaci žákům nesdělujte, pouze je upozorněte, že jde o odkaz k reálné události ze současného světa, a nechte je volně popisovat, co vidí a co si myslí, že obrázek symbolizuje. Pro rozšíření nápadů můžete žákům ukázat i druhý obrázek. Poté si společně přečtete úryvek Odvrácená strana sportovních vítězství (viz příloha 2) a nechte žáky ve dvojicích sdílet, jak příběh souvisí s pojmem novodobé otroctví.

Uvědomění si významu informací

Aby si žáci uvědomili význam informací, rozdělte je do skupin po 4 a požádejte je, ať se mezi sebou rozpočítají od jedné do čtyř a zapamatují si složení své domovské skupiny. Poté vyzvěte žáky k vytvoření nových, tzv. expertních skupin, ve kterých se sejdou s těmi, kteří mají stejné číslo jako oni (skupina samých jedniček, dvojek atd.). Jednotlivým expertním skupinám rozdejte texty 1–4 (vždy jeden podle odpovídajícího čísla skupiny; viz příloha 3) a dejte prostor pro jejich přečtení. Nechte žáky, aby uvnitř expertních skupin sdíleli své postřehy, otázky či dojmy, které v nich text vyvolal.

Ponechte čas na krátkou diskusi a shrnutí nejdůležitějších informací a faktů. Následně požádejte žáky, aby se vrátili zpět do domovských skupin a sdíleli s ostatními, co se dozvěděli ze své části textu. Poté mají žáci za úkol, aby jako tým složený z expertů na různé oblasti novodobého otroctví vyřešili následující otázky a odpovědi zapsali vlastními slovy do připravené tabulky (viz příloha 4).

Ověřte, zda žáci našli odpovědi na všechny otázky. Pokud máte dostatek času, sdílejte v celé třídě, jaké další otázky v žácích texty vzbudily a jaká vlastní řešení mohou nabídnout.

Reflexe

Na závěr hodiny sdělte žákům, že nyní mají možnost reagovat pomocí vlastního textu na informace, které se dozvěděli. Mohou si vybrat:

- ROLI, tedy člověka nebo věc, z jehož/z jejíž perspektivy budou psát,
- ADRESÁTA, tedy ke komu budou text směřovat,
- FORMÁT – zda raději napíší dopis, inzerát, novinový článek, fejeton, žádost, stížnost, SMSku nebo třeba báseň,
- TÉMA, o kterém budou psát, tedy na co konkrétně chtějí z dané problematiky upozornit.

Pro snadnější orientaci se pokuste nejprve společně pojmenovat veškeré živé i neživé aktéry, kteří jsou nějak spojeni s problematikou novodobého otroctví (pro konkrétnější uchopení se můžete vrátit k textu Odvrácená strana sportovních vítězství). Pojmenování aktérů by mělo žákům pomoci ve výběru role i adresáta, z jejichž pozice budou psát text. Podobně proveďte brainstorming nad možnými formáty.

Poté požádejte žáky, ať si každý za sebe vybere roli, adresáta, formát a téma. Následně nechte několik žáků stručně představit jejich volbu. Ponechte jim také dostatečný čas na tvorbu textu. Po uplynutí času požádejte dobrovolníky, zda chtějí text přečíst nahlas.

KDE JE CELÁ AKTIVITA DOSTUPNÁ

Zdroj: Aktivita je převzata z publikace Bohouš a Dáša: Tváří v tvář migraci (Varianty, 2015), str. 57–63, kde však chybí příloha č. 4. Za chybu se omlouváme.

V plné verzi včetně všech příloh je aktivita dostupná na www.varianty.cz/metodicke-listy, lekce Novodobé otroctví.

BULLETIN PRO ŠKOLY 05/2017

Vydavatel: Člověk v tísni, o. p. s., Šafaříkova 24, 120 00 Praha 2

Foto: Josef Havlín (str. 2, 8), Kateřina Lánská (str. 3, 4), MČ Praha 7 (str. 5), archiv ZŠ Příbor – Jičínská 486 (str. 6).

Ilustrace: Karel Jerie (str. 8), Václav Šlajch (str. 8).

Obálka a grafické zpracování: Ondřej Polony

Telefon: (+420) 222 350 810

E-mail: varianty@clovekvtsni.cz

www.varianty.cz

Novinky

LETNÍ ŠKOLA

Zveme vás na zážitkový pobyt, jehož cílem je načerpat energii a inspiraci do dalšího školního roku. Dopřejte své hlavě i tělu odpočinek v Učitelství lázní! Tématem letošních lázní je umění spolupráce. Dozvíte se, jak může učitel spolupracovat s asistentem pedagoga, s kolegy a s rodiči. Vyzkoušíte si, jak lze rozvíjet a hodnotit kooperativní dovednosti žáků. Společně budeme sdílet zkušenosti škol, které jsou aktivní v místní komunitě. Lázně se konají od 22. do 24. srpna v Penzionu Mlýn Kamenice.

NOVÝ ZPRAVODAJ SVĚTOVÉ ŠKOLY

Nový Zpravodaj Světové školy přináší informace ze Světového odpoledne, kde se učitelé a studenti ze Světových škol věnovali hlavně motivaci, vztahům v týmu a průběžnému hodnocení. Můžete si přečíst jednotlivé vizitky zapojených škol nebo si vybrat některý z nabízených seminářů a z dalších akcí pro pedagogy. Zpravodaj také představuje nový webový portál Světové školy.

KOMIKSOVÁ SOUTĚŽ

Baví tě komiksy? Pálí Tě, co se děje kolem nás? Máš konkrétní nápady, jak se mohou věci kolem Tebe měnit? Zúčastni se naší komiksové soutěže!

V letošním roce vypukne již 7. ročník komiksové soutěže *Bohouš a Dáša mění svět*. Jejím cílem je skrze komiks podpořit zájem žáků o současné dění, aktuální společenské problémy a snahu zapojovat se do jejich řešení. Slavnostní vyhlášení nového ročníku a především letošního tématu proběhne už tradičně 1. 6. 2017 na Den dětí. Do soutěže se mohou zapojit žáci základních a středních škol z celé ČR.

VÝUKOVÉ MATERIÁLY K TÉMATU MIGRACE NA JEDNOM MÍSTĚ

Chcete se zorientovat v tématu migrace? Dozvědět se, jaké jsou současné migrační toky? A získat inspiraci, jak toto téma zavádět do výuky? Přinášíme vám přehled publikací, audiovizuálních lekcí, seminářů a kurzů na objednávku, které téma migrace pokrývají. Kromě našeho webu naleznete tyto materiály na digifolio.rvp.cz.

Více informací naleznete na www.varianty.cz.

